

Sygn. akt XVII AmC 9146/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Bogdan Gierzyński

Protokolant: sekretarz sądowy Ewa Naróg

po rozpoznaniu w dniu 23 września 2013 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

przeciwko (...) sp. z o.o. w G.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

- 1. uznaje za niedozwolone i zakazuje (...) sp. z o.o. w G. wykorzystywania w umowach z konsumentami postanowienia wzorca umowy o treści: „Zwłoka z płatnością dwóch pełnych wpłat (rat) miesięcznych powoduje, że wymagalna staje się cała kwota.”;**
- 2. nakazuje pobrać od (...) sp. z o.o. w G. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 600 zł (sześćset złotych) tytułem opłaty stałej od pozwu, od której uiszczenia powód był zwolniony z mocy prawa;**
- 3. zasądza od (...) sp. z o.o. w G. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego;**
- 4. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt (...) sp. z o.o. w G..**

SSO Bogdan Gierzyński

sygn. akt XVII AmC 9146/12

UZASADNIENIE

Pozwem datowanym na dzień 25 września 2012 roku powód – Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wniósł o uznanie za niedozwolone i zakazania wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia o treści:

"Zwłoka z płatnością dwóch pełnych wpłat (rat) miesięcznych powoduje, że wymagalna stała się cała kwota."

zawartego w § 4 wzorca umowy zatytułowanego "UMOWA KUPNA - SPRZEDAŻY", którym posługuje się pozwany – (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G.. Nadto wniósł o zasądzenie kosztów procesu.

Powód wskazał, że pozwany wprowadził sporny wzorec umowy do obrotu prawnego, stosując w transakcjach zawieranych z konsumentami.

W ocenie powoda wskazane postanowienie wzorca umowy stanowi niedozwoloną klauzulę, gdyż jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów. Wypełnia tym hipotezę art. 385¹ § 1 kc, zgodnie z którym niedozwolonymi są postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, nieuzgodnione z nim indywidualnie, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Pozwany – (...) sp. z o.o. w G. domagał się oddalenia powództwa oraz zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu. Wskazał, że przedmiotowe postanowienie nie jest abuzywne. Podkreślił przy tym, że ma ono zastosowanie w stosunku do nierzetelnego kontrahenta, który nie wypełnia zaciągniętego zobowiązania. W związku z tym postawienie całej kwoty w stan wymagalności nie jest sprzeczne z dobrymi obyczajami. Pozwany wskazał ponadto, że klauzula przytoczona w treści pozwu nie narusza w sposób rażący interesów konsumentów. W przekonaniu pozwanego zaskarżone postanowienie nie jest również sformułowane w sposób niejednoznaczny.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany prowadzi działalność gospodarczą związaną ze sprzedażą detaliczną. Obok umów głównych, jakimi są umowy sprzedaży, oferuje on możliwość ratalnych spłat ceny zakupionych produktów, co w efekcie prowadzi do kredytowania kupującego. Wynagrodzenie pozwanego stanowią zastrzeżone na jego rzecz odsetki kapitałowe w wysokości stosowanej przed podmioty kredytujące. W ramach tej działalności w dacie wniesienia pozwu w stosunkach z konsumentami posługiwał się wzorcem umowy, który zawierał zaskarżone postanowienie o treści „Zwłoka z płatnością dwóch pełnych wpłat (rat) miesięcznych powoduje, że wymagalna staje się cała kwota.” Są to fakty bezsporne pomiędzy stronami postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c., za niedozwolone postanowienia umowne uznaje się postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Należy wskazać, że „dobre obyczaje” to reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać także działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, a więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania. Pojęcie „interesów konsumenta” należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny. Mogą tu bowiem wejść w grę także inne aspekty, jak choćby zdrowie konsumenta (i jego bliskich), jego czasu zbędnie traconego, dezorganizacji toku życia, przykrości, zawodu itp. Jednocześnie ustawodawca wymaga, by naruszenie interesów konsumenta było w stopniu „rażącym”, które to określenie odnosi się do wypadków znacznego, szczególnie doniosłego odbiegania przyjętego uregulowania od zasad uczciwego wyważenia praw i obowiązków w łączącym strony stosunku prawnym. Rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym.

Po analizie zaskarżonej klauzuli Sąd doszedł do wniosku, że w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami kształtuje ona prawa i obowiązki konsumenta.

Na podstawie stosowanej przez pozwanego klauzuli, zastrzega on postawienie w stan wymagalności całej należnej mu kwoty w przypadku popadnięcia przez konsumenta w zwłokę z dwiema wpłatami (ratami). Następuje to bez wcześniejszego wezwania konsumenta do wykonania zobowiązania. Prowadzi to do istotnej modyfikacji realizacji zobowiązania konsumenta, który może pozostawać w nieświadomości zaistniałego zadłużenia, które nastąpiło bez jego winy. Taka sytuacja może w szczególności wystąpić w przypadku powstania zadłużenia z przyczyn leżących po stronie

osób trzecich, np. w związku z nieprawidłowościami w obsłudze bankowej przelewu zaistniałymi z winy instytucji bankowej. Może to doprowadzić do postawienia konsumenta w sytuacji wymagalności całego długu bez jego wiedzy i winy. Takie uregulowanie stosunku umownego niewątpliwie sprzeciwia się zasadzie pewności obrotu prawnego i zaufania do kontrahenta będącego podmiotem profesjonalnym. Co więcej na konsumenta w takim przypadku zostaje nałożony ciężar ryzyka związanego z zaistnieniem okoliczności niezależnych od jego woli a nawet wiedzy. Podzielić należy przy tym pogląd strony powodowej, że dobre obyczaje obrotu handlowego wymagają, aby w wypadku zwłoki w wykonaniu umowy wyznaczyć drugiej stronie odpowiedni dodatkowy termin wykonania zobowiązania, który pozwoliłby konsumentowi na realizację zobowiązania, ewentualnie wyjaśnienie zaistniałych nieprawidłowości.

Zaskarżona klauzula rażąco narusza interes konsumentów, zaburzając równowagę kontaktową stron. Równowaga ta zachwiana jest w szczególności na tle ustawowych uregulowań dotyczących wykonania zobowiązania. Należy w tym miejscu zaznaczyć, iż Sąd podziela pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy, zgodnie z którym ocena abuzywności postanowienia wzorca umownego w ramach kontroli abstrakcyjnej wymaga dokonania przez sąd weryfikacji "przyzwoitości" konkretnej klauzuli. Sąd musi zbadać, czy oceniane postanowienie wzorca jest sprzeczne z ogólnym wzorcem zachowań przedsiębiorców wobec konsumentów. Powinien ustalić, jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w braku takiej klauzuli. Jeżeli konsument byłby - na podstawie ogólnych przepisów - w lepszej sytuacji, gdyby konkretnego postanowienia wzorca nie było, należy przyjąć, że ma ono charakter abuzywny (uzasadnienie Wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2007 roku, sygn. III SK 21/06, LEX, nr 396113).

Zgodnie z art. 491 Kodeksu cywilnego, jeżeli jedna ze stron dopuszcza się zwłoki w wykonaniu zobowiązania z umowy wzajemnej, druga strona może wyznaczyć jej odpowiedni dodatkowy termin do wykonania zobowiązania z zagrożeniem, iż w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu będzie uprawniona do odstąpienia od umowy. Należy w tym miejscu zaznaczyć, iż na gruncie ustawowej regulacji, w braku zaskarżonej klauzuli, w przypadku zwłoki w spełnieniu świadczenia konsumenta pozwany zobowiązany byłby do wyznaczenia konsumentowi dodatkowego terminu na wykonanie zobowiązania, co w odróżnieniu od zaskarżonej klauzuli pozwala konsumentowi uiścić zaległości bądź wyjaśnić występujące nieprawidłowości bez konsekwencji zmiany sposobu wykonania zobowiązania. Również skutek zaległości ustawodawca określił w sposób odmienny, korzystniejszy dla konsumenta, zastrzegając wierzycielowi możliwość odstąpienia od umowy, co połączone jest z wzajemnym zwrotem świadczeń stron. Pozwany, stosując skarżoną klauzulę, w sposób odmienny od regulacji ustawowej określił skutki zwłoki konsumenta zastrzegając na taki wypadek wymagalność całej kwoty. Na podstawie tego zapisu pozwany uzyskuje kosztem konsumenta niczym nieuzasadniony zysk w postaci zastrzeżonych odsetek, bez konieczności wypełnienia swego świadczenia jakim jest pozostawienie w dyspozycji konsumenta środków pieniężnych. Zdaniem Sądu przytoczony powyżej przepis w pełni odpowiada standardom dobrych obyczajów stosunku prawnego będącego przedmiotem niniejszej sprawy i wyznacza on minimalne standardy dotyczące praw i obowiązków stron.

Podkreślić wreszcie należy, iż postawienie w stan wymagalności całego świadczenia w przypadku zwłoki w spełnieniu dwóch rat, bez względu na charakter tych zaległości, z pominięciem wcześniejszego wezwania dłużnika do realizacji zobowiązania, jest sankcją niezwykle restrykcyjną, mogącą powodować konsekwencje rażąco niekorzystne i nieproporcjonalne do popełnionego przez konsumenta uchybienia w spłacie zaległej sumy. Wskazać również należy, że przedsiębiorcy z mocy prawa przysługują inne uprawnienia związane z opóźnieniem konsumenta w spełnieniu świadczenia pieniężnego, m.in. możliwości żądania zapłaty odsetek za opóźnienie na podstawie art. 481 Kodeksu cywilnego.

Z wyżej wymienionych względów Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał, że zakwestionowane postanowienia wzorca umownego stosowanego przez pozwanego w obrocie z konsumentami stanowią niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

O wysokości wpisu od pozwu i obciążeniu nim pozwanego na rzecz Skarbu Państwa orzeczono na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 6 w zw. z art. 113 ust. 1 oraz art. 96 ust. 1 pkt 3 i art. 94 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398).

O kosztach postępowania orzeczono stosowanie do wyniku sporu na podstawie art. 98 k.p.c. zasądzając od pozwanego na rzecz powoda koszty zastępstwa procesowego w minimalnej stawce wynagrodzenia radcy prawnego określonej według § 14 ust. 3 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt pozwanego zarządzono na podstawie art. 479⁴⁴ k.p.c.

SSO Bogdan Gierzyński